

NORGES HØYESTERETT

Den 4. november 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Gjølstad, Matningsdal og Skoghøy i

HR-2013-02299-U, (sak nr. 2013/2048), sivil sak, anke over beslutning:

A

B

(advokat Astrid Gjøystdal)

mot

X kommune

(Kommuneadvokaten i Kongsberg)

avsagt slik

KJENNELSE:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å samtykke til ankebehandling av tingrettens dom i sak om overprøving av vedtak av fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker etter lov om barneverntjenester, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y og Z fattet 22. mars 2013 vedtak om omsorgsovertakelse og plassering i fosterhjem for C, født 30. august 2011. C hadde vært akuttplassert i beredskapshjem siden 23. november 2012. Forut for dette, den 30. oktober 2012, hadde barnevernet fattet vedtak om barnehageplass, om veiledning til foreldrene i hjemmet og om samarbeid med forskjellige hjelpeetater.
- (3) Fylkesnemndas vedtak ble fattet under dissens. Flertallet understreket at det var i sterk tvil om resultatet, men konkluderte med at det ville være til Cs beste at kommunen overtok omsorgen for ham.
- (4) Cs foreldre, A og B, begjærte rettslig prøving av vedtaket i medhold av barnevernloven § 7-24. Kongsberg tingrett avsa 2. juli 2013 dom med slik slutning:

"Vedtak av 22. mars 2013 fra fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Y og Z vedrørende C født 30. august 2011 stadfestes."

- (5) A og B anket til Borgarting lagmannsrett, som 12. september 2013 avsa beslutning med slik slutning:

"Det gis ikke samtykke til at anken fremmes."

- (6) Lagmannsretten la til grunn at ingen av vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd var oppfylt. Beslutningen ble ikke begrunnet ut over en henvisning til hvilket av vilkårene for anketillatelse de ankende parter hadde påberopt.
- (7) A og B har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse og saksbehandling. Det er i det vesentlige gjort gjeldende:
- (8) Fylkesnemnda og tingretten la til grunn en for lav terskel hva angår kravet i barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav a om alvorlige mangler ved omsorgen eller den personlige kontakten og tryggheten foreldrene har ytt. Alternative årsaker til guttens helse er ikke undersøkt på en tilstrekkelig måte. I stedet er det raskt antatt at kombinasjonen sliten mor og gutt med følelsesmessige forstyrrelser skyldes omsorgssvikt av alvorlig karakter.
- (9) Fylkesnemnda og tingretten har lagt til grunn uriktig rettsanvendelse ved vurderingen av om omsorgsovertakelse var "nødvendig", jf. § 4-12 andre ledd. Foreldrene har bare i en svært kort periode mottatt veiledning.
- (10) Tingrettens dom er uforsvarlig og overfladisk, og lagmannsretten har ikke vurdert ovennevnte punkter. Det har ikke vært noen reell overprøving av spørsmålet om omsorgsovertakelse.
- (11) Lagmannsretten har begått saksbehandlingsfeil ved ikke å vurdere hvorvidt vilkårene i § 4-12 første og andre ledd var oppfylt. Det er også en saksbehandlingsfeil at saken ikke var tilstrekkelig opplyst. Det vises til den faglige tvilen som er etablert vedrørende barnets somatiske og psykiske sykdom.
- (12) A og B har lagt ned slik påstand:

"1. Lagmannsrettens beslutning sak 13-141286ASD-BORG/03 oppheves.

2. Anken fremmes til realitetsbehandling."

- (13) X kommune har tatt til motmæle, og har i det vesentlige anført:
- (14) De ankende parter har ikke krav på at det gis samtykke til ankebehandling. Det er opp til lagmannsrettens skjønn å gi samtykke. Både fylkesnemnda og tingretten er samstemte i sine vurderinger av saken, som igjen bygger på observasjoner av BUP og barneverntjenesten.
- (15) X kommune har lagt ned slik påstand:

"Anken forkastes".

- (16) Høyesteretts ankeutvalg bemerker:
- (17) Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling, som utvalget kan prøve, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd og Rt. 2013 side 1217 avsnitt 12 med videre henvisninger. For så vidt gjelder spørsmålet om de lovbestemte vilkårene for å gi samtykke til ankebehandling er oppfylt, har utvalget full kompetanse, jf. Rt. 2012 side 759, Rt. 2012 side 855, Rt. 2013 side

304 og Rt. 2013 side 1217. Det hører under saksbehandlingen å prøve om lagmannsrettens beslutning – herunder begrunnelsen for den – er forsvarlig, jf. Rt. 2009 side 1553 avsnitt 9, Rt. 2013 side 843 avsnitt 11, Rt. 2013 side 1217 avsnitt 12 og Schei mfl., Tvisteloven, andre utgave side 1333.

- (18) Ankeutvalget understreker videre at en beslutning om å nekte en anke fremmet etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd skal begrunnes i den grad hensynet til en forsvarlig saksbehandling tilsier det, jf. Rt. 2013 side 1217 avsnitt 13 med videre henvisninger. Begrunnelse kan blant annet være påkrevd for å sikre – og påvise – at spørsmålet om ikke å samtykke til ankebehandling er reelt og forsvarlig vurdert.
- (19) Ankeutvalget er kommet til at hensynet til forsvarlig saksbehandling tilsier at lagmannsretten i denne saken skulle ha begrunnet hvorfor det ikke er "vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling", jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c.
- (20) Vedtaket om omsorgsovertakelse er begrunnet i lov om barneverntjenester § 4-12 første ledd bokstav a som gir adgang til omsorgsovertakelse "dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorg som barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling". Fylkesnemndas vedtak er truffet under dissens og flertallet var i "sterk tvil". I en slik situasjon er det ekstra viktig at den påfølgende rettslige overprøvingen er grundig.
- (21) Ved enhver omsorgsovertakelse må både fylkesnemndas og tingrettens avgjørelse vise at § 4-12 andre ledd ikke stenger for omsorgsovertakelse. Her er det fastsatt at "[e]t vedtak etter første ledd kan bare treffes når det er nødvendig ut fra den situasjon barnet befinner seg i. Et slikt vedtak kan derfor ikke treffes dersom det kan skapes tilfredsstillende forhold for barnet ved hjelpetiltak etter § 4-4 eller ved tiltak etter § 4-10 eller § 4-11".
- (22) Etter lovens § 4-4 første ledd skal barneverntjenesten "bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak". På grunnlag av en undersøkelsesrapport datert 30. oktober 2012 fattet barneverntjenesten 1. november 2012 vedtak om 100 % barnehageplass for gutten, om veiledning til foreldrene i hjemmet, samarbeidsmøter med barnehage, samarbeid med BUP og med XX Distriktpsykiatriske senter. Det ble også utarbeidet en tiltaksplan. I henhold til den skulle blant annet far være "hjemme med C så lenge barneverntjenesten vurderer det som hensiktsmessig for guttens utvikling og omsorgssituasjon" og far skulle ha "ansvaret for at C ikke er alene med mor". Den 23. november 2013, altså ca. tre uker senere, ble det til tross for disse tiltakene fattet vedtak om akutt plassering som senere ble fulgt opp med omsorgsovertakelse.
- (23) I fylkesnemnda fremhevet det dissenterende medlemmet at "C fikk en vanskelig start på livet, men foreldrene vil klare omsorgen med hjelp. Mor er ikke lenger deprimert. Hun må få en sjanse til å vise at hun klarer omsorgen". Flertallet kom også i sin begrunnelse inn på de tiltak som var iverksatt, men drøftelsen er svært kortfattet og generell.
- (24) I tingrettens dom er vilkåret i § 4-12 andre ledd ikke berørt ut over en bemerkning om at "[r]etten vil for øvrig ha tilføyd at det i foreliggende sak ikke synes å være adekvate hjelpetiltak som kan settes inn for å unngå omsorgsovertakelse".
- (25) Når situasjonen, som nevnt, er at akutt plasseringen med påfølgende omsorgsovertakelse ble gjennomført allerede ca. tre uker etter at barneverntjenesten hadde vedtatt omfattende hjelpetiltak, og både fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom inneholder kortfattede og

relativt generelle vurderinger av om § 4-12 andre ledd var til hinder for omsorgsovertakelse, tilsier hensynet til forsvarlig saksbehandling i lagmannsretten at den skulle ha begrunnet hvorfor vilkåret i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c ikke var oppfylt. Hvorvidt også andre forhold – eksempelvis om tingrettens vurdering av den samlede omsorgskompetansen er tilstrekkelig – tilsier at beslutningen skulle vært nærmere begrunnet, finner utvalget det ikke nødvendig å gå inn på.

(26) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves.

(27) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Magnus Matningsdal
(sign.)

Liv Gjølstad
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Riktig utskrift: